

Frontera España-Portugal: documentación lingüística y bibliográfica -
<http://www.frontespo.org>
Localidad: Santiago (Rubiás dos Mixtos, Calvos de Randín). Ourense
Identificador de la grabación: ESOU08008-005
Fecha de la entrevista: 15/2/2016
Entrevistadores: David Rodríguez Lorenzo, Fernando Brissos
Informantes: Francisco Rodríguez, Dolores González
Versión de la transcripción: 1
Revisada: No

Licencia de uso CC BY-SA 4.0

Entr. 1 (DRL) Por exemplo, esta que está aquí...

Inf. 1 (FR) Esa, esa, esa é... [Emisión] pode ser unha abella.

Entr. 1 (DRL) A abella é a que fai o mel, non?

Inf. 1 (FR) A reina, pode ser a reina.

Entr. 1 (DRL) E... | pero esta non é... non é a reina, non é abella, é unha que parece coa | parécese á abella, pero... non fai mel, só traba e pica e morde.

Inf. 2 (DG) Pero a reina...

Inf. 1 (FR) Non é a reina, pe- | a reina é a que manda.

Inf. 1 (FR) Ah, xa s-, xa sei, home, pero son bravas.

Entr. 1 (DRL) Son bravas, si, si.

Inf. 1 (FR) Si, si, si, esas son abellas salva[x]es que son solo malísimas, fan alá un... un burato cualquera, fan...

Entr. 1 (DRL) [Asent]

Inf. 2 (DG) Bueno, pero il quere, il quere, il quere saer | saber o nome, Francisco.

Inf. 1 (FR) O nome, como se | como...

Entr. 1 (DRL) [Asent]

Inf. 1 (FR) Avéspora, nós [xxx] | avéspora, avéspora, esa é unha avéspora, e as outras s- | é unha, unha abella, e as outras son as avésporas.

Entr. 1 (DRL) Avéspora.

Entr. 1 (DRL) Si, señor.

Entr. 1 (DRL) Unha abella, son as máis... | [Asent]

Entr. 1 (DRL) E unhos bichiños que se ven pola noite, sobre todo no
verao, [Emisión]... | si, como lles chaman a eses?

Inf. 1 (FR) Que alumbraban.

Inf. 1 (FR) Home, eses | vamos a ver, é que nos hasta dicíamos...
| é que est- | ao mellor que salían nos bridos, unhos bridos nos árboles que
lle chamamos | mire, iste é un brido... e dicían | pero é que eu non sei o
nombre dos bichos ises.

Inf. 2 (DG) Si, home, pero il quere saber o nombre, quere saber o
nombre.

Entr. 1 (DRL) [Riso]

Entr. 1 (DRL) E usted acórdase?

Inf. 2 (DG) Non, eu non sei.

Entr. 1 (DRL) [Riso]

Inf. 1 (FR) O... | como se chamaba iso?

Inf. 1 (FR) Nós había veces que hasta os collíamos, víñamos de
noite e collíamolos.

Inf. 1 (FR) O...

Inf. 1 (FR) Chamábamoslle bichos das luces, unha cousa así.

Entr. 1 (DRL) [Asent]

Inf. 1 (FR) "Mira onde están os bichos da luz, os bichos das
luces".

Entr. 1 (DRL) [Asent] Pois xa teño escoitado iso tamén, si, bichos
das luces.

Inf. 1 (FR) Eh?

Entr. 1 (DRL) Teño escoitado, si, ese nome, bicho da luz, coco da
luz...

Inf. 1 (FR) Porque eu outro nombre non... non llo oín, bicho,
bichos das luces.

Entr. 1 (DRL) Está ben, ben... vamos ver, aquí hai outro... que é
un insecto grande, que anda no río moitas veces... onde hai auga.

Entr. 1 (DRL) Non conoze.

Inf. 1 (FR) Non conozo.

Entr. 1 (DRL) Igual aquí non os hai.

Entr. 1 (DRL) E... estas si que |

Inf. 1 (FR) E anque os haxa, eu polos ríos... | a | se, se lle preguntas ao | pregúntalle ao Dimas... | o Di-, o Dimas dicho, eh, non porque ise |

Entr. 1 (DRL) Pois claro, por iso que entrevistamos varios, igual e-, igual el sabe.

Inf. 1 (FR) Bueno, ise é un escaraba[x]o.

Entr. 1 (DRL) [Asent]

Entr. 1 (DRL) Pero cando é así vermelliña esta...

Inf. 1 (FR) Ai, pero esta é, é | era unha | chamábanlle unha mariposa ou unha cousa así.

Entr. 1 (DRL) [Riso]

Inf. 1 (FR) Unha mariposa, esa é unha mariposa, nós chamábamoslle unha mariposa.

Entr. 1 (DRL) Ma- | unha mariposa?

Inf. 1 (FR) Si.

Inf. 1 (FR) Pero esoutra pregúntalle ao Dimas, verás como il dáche, dáche o... | porque il é, il é pescador, il vai ao | á pesca a Portugal e pesca eiquí moito, entonces, il seguro que che di dise de eiquí.

Entr. 1 (DRL) Pois ímoslle preguntar, logo.

Inf. 1 (FR) Eu non sei.

Entr. 1 (DRL) [Emisión] Por iso falamos con, con varios veciños sempre, o que non sabe un, sabe o outro e máis ou menos vamos completando así.

Inf. 1 (FR) Con varios, si, si.

Inf. 1 (FR) Il, il | non, il se non sabe il dese bicho, non, non sabe nadie, eh.

Entr. 1 (DRL) Igual non, igual non, non os hai por aquí, que a veces pasa... a veces pasa.

Inf. 1 (FR) Si.

Entr. 2 (FB) Pois.

Entr. 1 (DRL) E... na | aí en Portugal chámanlle a xoaniña... a xoaniña, e teñen unha canción... "xoaniña, voa, voa, levas as cartas a Lisboa", ti- tiñan unha canción simpática.

Inf. 1 (FR) Si, si, "mariqu- | mariposa |"

Entr. 2 (FB) Aquí há quem diga |

Inf. 1 (FR) É que... | ma-, mariposa...

Entr. 1 (DRL) Ou mariquita.

Inf. 1 (FR) Non, eiquí chamábamoslle mariposa... tamén lle daban así unha cousa... parecida, pero é | si, bueno... | mariposa... | agora non me sale, pero tiña, tiña un refrán... parecido.

Entr. 1 (DRL) Ah, non é | non |

Entr. 1 (DRL) [Emisión] Pois igual era mariposiña de Dios...

Inf. 1 (FR) Vaite... | m-, m-, mari-, mari-... | efectivamente, mari-, "mariposiña de Dios... vaite con Dios".

Entr. 1 (DRL) [Riso] Pode ser.

Inf. 1 (FR) "Vén e vaite con Dios".

Entr. 1 (DRL) [Riso]

Inf. 1 (FR) Mari- | era "maripo-, mariposiña de Dios, vente e vaite con Dios".

Entr. 1 (DRL) [Riso] Ao final saleu [Riso], ao final saleu [Riso].

Inf. 1 (FR) Si, si, era.. ao final, ao final salíume, si.

Entr. 1 (DRL) E este que anda na herba?

Entr. 1 (DRL) Aquí vese un pouco grande, pero bueno [TranscrDubidosa].

Inf. 1 (FR) Ah, ise é o saltamontes.

Entr. 1 (DRL) É un saltamontes.

Inf. 1 (FR) Si, s- [TranscrDubidosa] | é un saltamontes.

Entr. 1 (DRL) E hai outra, que este, a ver, a ver se o hai aquí, porque eu non sei se o hai, se os haberá.

Inf. 1 (FR) Tamén os hai, si.

Entr. 1 (DRL) Si?

Inf. 1 (FR) Si, tamén.

Inf. 1 (FR) Ise chámanlle como un cabalo, ou...

Entr. 1 (DRL) [Asent] Cabalo do rei, ou cabalo... | algo deso.

Inf. 1 (FR) Si, un... cabalo verde, un cabalo así unha cousa así... dábanlle o nome como un cabalo.

Entr. 1 (DRL) [Asent]

Entr. 1 (DRL) A ver que máis bichiños... unhos que teñen... [Emisión] | son unhos parásitos que a veces os cas ou os gatos... | son negros, pum [Onom], saltan, son así pequenos...

Inf. 1 (FR) Nos cas ou nos gatos?

Entr. 1 (DRL) Ou nos gatos, si, nos...

Inf. 1 (FR) Non sei, eu...

Entr. 1 (DRL) Pode ser |

Entr. 2 (FB) Se calhar a senhora sabe, não?

Entr. 1 (DRL) Pode ser.

Entr. 2 (FB) A muito nos cães, nos cas [GAL], há muitos.

Inf. 1 (FR) [Emisión] Es- | e- | solo se son... carrazos.

Entr. 1 (DRL) Os carrazos son aqueles que quedan... si, si, eses son unhos.

Inf. 1 (FR) Que, que se enganchan.

Entr. 2 (FB) [Asent]

Inf. 1 (FR) Pero... p-, pulgas non son.

Entr. 1 (DRL) Si, poden ser, pulgas, si, os que saltan, os que saltan son | como son?

Inf. 1 (FR) Si.

Inf. 1 (FR) Pulgas.

Entr. 1 (DRL) Pulgas.

Entr. 2 (FB) Exato.

Entr. 1 (DRL) Vale.

Entr. 1 (DRL) Si, pois era, era eso, era eso.

Entr. 1 (DRL) Moitos, a maior parte dos nomes son cousas así moi comús.

Entr. 2 (FB) Sim.

Inf. 2 (DG) M- | eles queren saber máis nomes... -non sabes?-, máis...

Inf. 1 (FR) Si, pulga.

Entr. 1 (DRL) Si, os, os nomes que se dan aquí.

Inf. 1 (FR) Si.

Entr. 1 (DRL) Este, por exemplo?

Inf. 1 (FR) Ese é un caracol.

Entr. 1 (DRL) [Asent]

Entr. 1 (DRL) E cómense os, os | ?

Inf. 1 (FR) Eu nunca os comín [Riso], pero dicen que están moi bos, non sei [Riso], eu polo menos non os quero.

Entr. 1 (DRL) [Riso]

Entr. 1 (DRL) Non?

Entr. 1 (DRL) E... vamos ver... por exemplo, se hai por aí un, dise "ah, estou vendo un caracol", s- | e se hai dous?

Inf. 1 (FR) [Emisión]

Inf. 1 (FR) Dous caracoles.

Entr. 1 (DRL) [Asent]

Entr. 1 (DRL) E un que é p-, é parecido ao caracol, pero non ten aquela conchiña, é, é así el...

Inf. 1 (FR) Ah, pero eso, eso cha- | nós chamámoslle unha lermia.

Entr. 1 (DRL) Unha lermia, que é como se fora da mesma tal, pero é distinto.

Inf. 1 (FR) Si, si, si, si, si.

Entr. 1 (DRL) [Asent]

Inf. 1 (FR) [xxx] hai quen lle di babosas, unhos dinlle babosas e nós aquí chamámoslle lermias.

Entr. 1 (DRL) Lermia.

Entr. 1 (DRL) Pois si.

Entr. 1 (DRL) E esta?

Inf. 2 (DG) O que pasa que podemos pasar para, para a cociña para... | coa mesa.

Inf. 1 (FR) Ah, esa é unha co- |

Inf. 1 (FR) Un- | esa é unha cobra.

Entr. 1 (DRL) É unha cobra, é o nome [x]enérico para, para calquera delas?

Inf. 1 (FR) Si.

Inf. 1 (FR) Si, si.

Inf. 1 (FR) Tamén pode ser culebra, como cobra, como...

Inf. 1 (FR) [...] é fácil nada.

Entr. 1 (DRL) Mira, esta anda no río tamén, ou nas charcas.

Inf. 1 (FR) Si, e-, esa é unha ra.

Entr. 1 (DRL) É unha ra.

Inf. 1 (FR) É unha ra.

Entr. 1 (DRL) E, e pon aqueles ovos e saen os... os, os bichiños, os fillos dela, eses como lles chaman?

Inf. 1 (FR) [xxx]

Inf. 1 (FR) Claro.

Inf. 1 (FR) Si.

Inf. 1 (FR) Eses cha- | nós chamámoslle cagados.

Entr. 1 (DRL) Como é?

Inf. 1 (FR) Cagado.

Entr. 1 (DRL) [Riso]

Inf. 1 (FR) O Dimas, dille ao Dimas que ise deso sabe [xxx],

bu...

- Inf. 2 (DG) Ao Dimas, o Dimas sabe il... os nombres.
- Entr. 1 (DRL) Si?
- Entr. 1 (DRL) Pois xa lle preguntaremos.
- Inf. 1 (FR) Si, si tu preguntalle todo eso... eso sábecho o Dimas.
- Inf. 2 (DG) Si, si, il sabe.
- Entr. 1 (DRL) Xa lle preguntaremos entón ao Dimas.
- Entr. 1 (DRL) E el de páxaros e tal... entende tamén?
- Inf. 2 (DG) Ui... tamén, tamén, tamén.
- Inf. 1 (FR) Il sábeche, si... si, si, si.
- Entr. 1 (DRL) Bueno, entonces vamos, vamos deixar de... | esas preguntas deixámolas para, para o Dimas entonces, e así vamos, vamos completando unha cousa coa outra.
- Inf. 2 (DG) Deso, deso... deso indícache il.
- Inf. 1 (FR) Si, deso, deso disllo tu a il. [TranscrDubidosa]
- Entr. 1 (DRL) E... de todas formas, outro... outro que quería preguntar é... é o... -como se di?- o, o can o que fai é ladrar, e o lobo?
- Inf. 2 (DG) [Asent]
- Inf. 1 (FR) Ullar, porque pon... | si, pe- | é o mesmo, pero non, pero... o lobo din | cuando di "oulea o lobo"... oulea "uuu..." [Onom] é distinto -non?-, porque o can fai "au, au, au, au" [Onom] e o lobo fai "uuu..."
- Entr. 2 (FB) [Tose]
- Inf. 2 (DG) Pero é igual, é igual ladrar ca [xxx].
- Entr. 1 (DRL) Oulear.
- Entr. 1 (DRL) [Asent]
- Inf. 2 (DG) Si, bueno, pero é ladrar | é oulear.
[TranscrDubidosa]
- Inf. 2 (DG) Si, bueno, diferente, pero o nombre, eles queren saber o... | como lle | como se dice.
- Entr. 1 (DRL) Si, si.

Inf. 1 (FR) Ullar.

Entr. 1 (DRL) [Asent]

Entr. 1 (DRL) E... e que mais... hai un | ese si que teño foto aquí tamén | que... anda no monte, ás veces baixa e come as galiñas.

Inf. 2 (DG) É a raposa, o zorro, raposa.

Entr. 1 (DRL) É a raposa.

Inf. 1 (FR) É a raposa, si.

Entr. 1 (DRL) [Riso]

Entr. 1 (DRL) E hai outro que tamén ás veces | é este de aquí, non sei que tal se ve.

Inf. 1 (FR) Ai, eso, eso é unha [h]ineta.

Inf. 2 (DG) [Riso]

Entr. 1 (DRL) É unha [h]ineta chámanlle.

Inf. 2 (DG) Si.

Entr. 1 (DRL) Que, que tamén ás veces cólase no galiñeiro, mórdeas aquí...

Inf. 2 (DG) Si, é, si, é, si.

Inf. 1 (FR) Alá vai.

Entr. 1 (DRL) [Asent]

Inf. 1 (FR) Hai a doniña e hai a [h]ineta, eh.

Entr. 1 (DRL) Son distint- | é a | é distinta a doniña da [h]ineta?

Inf. 2 (DG) Distintas.

Inf. 1 (FR) Son distintas, esa máis ben que parece unha doniña, eh.

Inf. 2 (DG) Parece doniña esa, si?

Inf. 1 (FR) Pa- | ponma outra vez.

Entr. 1 (DRL) Si, a ver, espera aí.

Inf. 2 (DG) E pon aí, podemos pasar para aí para a cociña, hombre, pero como vós queriades eiquí...

Inf. 1 (FR) Non, pero non poden [xxx].

Entr. 1 (DRL) [Emisión] O problema, o problema son os aparellos, se non | pero si, [Emisión] espera aí... vamos ver... [Emisión]... aquí están... non sei se se ve ben...

Inf. 2 (DG) Os aparellos [xxx].

Inf. 1 (FR) A ver, ponma outra vez, que che digo.

Inf. 2 (DG) Non sei se non será a doniña, a doniña... a doniña, a doniña, é a doniña.

Inf. 1 (FR) Esta é a doniña, esta é unha doniña.

Entr. 1 (DRL) Pode ser a doniña.

Entr. 1 (DRL) E a, a [x]ineta é un pouco máis oscura, pode ser?

Inf. 1 (FR) A [h]ineta é oscura, gris, e é, e é máis larga e máis grande.

Inf. 2 (DG) [xxx] e quizá non sea tan larga así.

Entr. 1 (DRL) Vale, entonces xa sei eu como é.

Entr. 1 (DRL) Bueno, entón isto... | vale, os animais... queda... | bueno, os páxaros... aínda que lle preguntemos ao Dimas...

Inf. 2 (DG) Porque eso dá | il diche de todos os nomes, que il deso sabe.

Entr. 1 (DRL) Si?

Inf. 1 (FR) Non, eu de | tamén dos páxaros tamén sei case de todo [xxx].

Inf. 2 (DG) Si, tamén, bueno, pero el... sabe.

Entr. 1 (DRL) Cales son así os máis, os máis comúns?

Inf. 1 (FR) Eu... dos, dos páxaros?

Entr. 1 (DRL) [Asent]

Inf. 1 (FR) Bu... hai tantos... hai o gabilán, o... o, o gaio, o merlo... as rolas, os pombos, bu, un montón de páxaros hai.

Inf. 2 (DG) As rolas e |

Entr. 1 (DRL) [Asent]

Inf. 1 (FR) [x]ilgueros... bueno, un montón de... páxaros.

Entr. 1 (DRL) E os que veñen por aí pola primavera, que fan os, os
| así na beira dos... | das casas?

Inf. 2 (DG) Dos a- | das a- |

Inf. 1 (FR) Ah, esas son as bubelas.

Inf. 2 (DG) As anduriñas, non as anduriñas, non eran as |

Entr. 1 (DRL) [Asent]

Inf. 1 (FR) A | as anduriñas son unhas... e as bubelas tamén
veñen tamén para a primavera.

Entr. 1 (DRL) As anduriñas, e a bubela tamén.

Entr. 1 (DRL) A bubela é a que ten aqueles... ?

Inf. 2 (DG) Si.

Inf. 1 (FR) Exacto.

Entr. 1 (DRL) Esa é a bubela, non?

Inf. 1 (FR) Esa é a bubela.

Entr. 1 (DRL) [Asent]

Inf. 1 (FR) E as anduriñas pois xa, xa veñen...

Inf. 2 (DG) A anduriña xa emigra, xa... bueno, xa vén.

Inf. 1 (FR) E logo despois veñen tamén, tamén emigran, as | -como
se chaman as... que se cazan, home?- | chámanlle as... [Emisión] [xxx] matarmos
[TranscrDubidosa] | galiñolas.

Entr. 1 (DRL) As galiñolas.

Inf. 2 (DG) Ou as rolas ou...

Entr. 1 (DRL) Pois creo que nos falou... Cesáreo das galiñolas
esas, que, que, que se cazan, efectivamente.

Inf. 1 (FR) Si.

Inf. 1 (FR) Emigran, emigran e veñen.

Entr. 1 (DRL) [Asent]